

MAKTABGACHA TA'LIMDA ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONINI TASHKIL ETISH VA MUVOFIQLASHTIRISH YO'LLARI

Fargona viloyati Quva tumani
3-son DMTT direktori
Yakubova Fotimaxon Xudoberganovna

Annotatsiya. Maqolada ta'lim sifatini boshqatish, ta'lim tizimini sifatli tashkil qilish, muvofiqlashtirish yo'llari, zamonaviy sifatli ta'lim tizimini yaratish, ta'lim samaradorligini oshirish to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.

Аннотация. Статья содержит информацию об управлении качеством образования, качественной организации системы образования, создании современной системы качества образования, повышении эффективности образования.

Abstract. The article contains information on managing the quality of education, quality organization of the education system, creating a modern quality education system, and increasing the effectiveness of education.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati menejmenti, ta'lim muassasasi, ta'lim sifati, ta'lim samaradorligi, ta'lim jarayonlarini tashkil qilish, ta'lim jarayonlarini boshqarish, vazifalar, tamoyillar.

Ключевые слова: управление качеством образования, образовательное учреждение, качество образования, эффективность образования, организация образовательного процесса, управление образовательным процессом, задачи, принципы.

Key words: educational quality management, educational institution, educational quality, educational efficiency, organization of educational processes, management of educational processes, tasks, principles.

Bugungi globallashuv davrida maktabgacha ta'lim tizimi bolalarning har tomonlama barkamol rivojlanishi, zamonaviy kompetensiyalarni egallashi va keyingi ta'lim bosqichlariga puxta tayyorlanishida hal qiluvchi o'rin tutadi. Shuning uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlarida (MTT) ta'lim jarayonini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish, raqamli texnologiyalarni joriy etish, o'yin va rivojlantiruvchi faoliyatni integratsiyalash, shuningdek, pedagoglar o'rtasida muvofiqlashtirilgan hamkorlikni yo'lga qo'yish dolzarb vazifadir.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan isloh qilish bo'yicha keng miqyosdagi ishlarning amalga oshirilishi natijasida bugungi kunda mamlakatimiz maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ilmiy va pedagogik tarkib tubdan o'zgardi, zamonaviy o'quv-dasturiy asosga, moddiy-texnik bazaga ega bo'lgan ta'lim

maskanlari sifatida samarali faoliyat ko'rsatmoqda. Insonni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash, xalqimizning azaliy orzusi bo'lib, ajdodlarimiz ma'rifat, ma'naviyat va madaniyatni qanday qilib yosh avlodga o'rgatish, ularni komillikka yetaklash yo'llari, qonun-qoidalarini muttasil izlaganlar. Bu esa pedagogika fanining maydonga kelishiga sabab bo'lgan. Chunki insonning ma'rifatli va ma'naviy komillikka erishishi pedagogika fanining yetakchiligida amalga oshiriladi. Bola tug'ilgan kundan boshlab, uni maktabga borgunigacha bo'lgan davrda har tomonlama yetuk barkamol qilib tarbiyalash qonuniyatlarini o'rganish maktabgacha ta'lim-tarbiyani tashkil etishning mavzuyidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini boshqarish belgilangan va mo'ljallangan ehtiyojlar zonasida prognoz qilingan rejalashtirilgan natijaga yo'naltirilgan sinergetik jarayondir. Bunday boshqaruvning strukturaviy va funktsional komponentlari sifatni loyihalashtirish, sifatni shakllantirish tizimini amalga oshirish va sifatni monitoring qilish, ikkita asosiy qiymatga ega: baholash va rahbarning harakatlarini tuzatishning keyingi yo'nalishini belgilash.

Ta'lim jarayonini muvaffaqiyatli tashkil etish uchun quyidagi omillar muhim ahamiyatga ega:

- pedagoglarning zamonaviy yondashuvlarga tayyorligi;
- rahbar xodimlarning ta'lim jarayonini ilmiy-metodik asosda muvofiqlashtirishi;
- ta'lim muhitining bolalar uchun qulay va rivojlantiruvchi bo'lishi;
- ota-onalar bilan samarali hamkorlik.

Zamonaviy pedagogika konsepsiyasida bola shaxsining har tomonlama rivojlanishi – kognitiv, nutqiy, ijtimoiy-emotsional, jismoniy va ijodiy yo'nalishlarda uyg'un yuksalishi ustuvor vazifa hisoblanadi. Maktabgacha yosh — bolaning eng faollik davri, uning dunyoqarashi, muloqot ko'nikmalari, tafakkuri, tasavvuri shakllanadigan poydevor bosqichdir. Shu bois, ta'lim jarayonini to'g'ri yo'lga qo'yish, mazmunan boyitish va innovatsion metodlar asosida integratsiyalash zarur.

So'nggi yillarda maktabgacha ta'lim tizimida modernizatsiya, yangilanish jarayonlari, raqamlashtirish, rivojlanish markazlari, STEM, o'yin texnologiyalari, mediasavodxonlik va AKTdan samarali foydalanish tendensiyalari kuchaydi. Bu esa ta'lim jarayonini faqat an'anaviy mashg'ulotlar ko'rinishida emas, balki bola faoliyatini kompleks rivojlantiruvchi, erkin o'rganishga yo'naltirilgan, ijodkorlikni qo'llab-quvvatlovchi pedagogik muhit sifatida tashkil etishni talab etadi.

Bundan tashqari, MTTLarda ta'limni muvofiqlashtirish jarayoni – rahbar, metodist, pedagog, psixolog, ota-onalar va hamkor tashkilotlar o'rtasidagi uzviy aloqadorlikni taqozo etadi. Ta'lim sifatini oshirish uchun monitoring tizimi, o'quv jarayonini rejalashtirishning ilmiy asoslari, pedagoglar o'rtasida tajriba almashish, AKT vositalari va zamonaviy boshqaruv metodlari bilan uyg'unlikda ishlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu nuqtayi nazardan, **maktabgacha ta'limda zamonaviy ta'lim jarayonini tashkil etish va uni samarali muvofiqlashtirish** masalasi tizimning hozirgi kundagi eng dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib, bu boradagi ilmiy izlanishlar, innovatsion yondashuvlar va xalqaro tajriba ta'lim sifatini ta'minlashning asosiy omili hisoblanadi.

Zamonaviy ta'lim jarayonining asosiy tamoyillari

- **Individual yondashuv** — har bir bolaning yoshi, qiziqishi va rivojlanish darajasini inobatga olish.
- **Interaktivlik** — ta'limda o'zaro muloqot, muhokama va faol ishtirokga asoslangan metodlardan foydalanish.
- **Integratsiya** — fanlararo bog'liqlikni ta'minlash orqali kompleks fikrlashni shakllantirish.
- **Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish** — vizual va audio vositalar orqali ta'lim sifatini oshirish.

Muvofiqlashtirishda rahbarning roli va vazifalari

- Rahbar nafaqat ma'mur, balki oliy malakali pedagog bo'lib, o'qituvchilarning ish sifatini monitoring qiladi, ularga metodik yordam ko'rsatadi va tashkiliy tavsiyalar beradi.
- Mahalliy ta'lim idoralari, kutubxonalar, muzeylar, sog'liqni saqlash markazlari va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yadi.;
- Ta'lim sifatini monitoring qilish va tahlil asosida yangilash;
- Zamonaviy ta'lim uchun zarur bo'lgan interfaol doskalar, planshetlar, kompyuterlar va dasturiy ta'minotni ta'minlaydi.;
- Ota-onalarni faol hamkorlar sifatida ko'radi. Ularni bolaning ta'lim jarayoniga jalb qilish, ular bilan muntazam aloqa o'rnatish, ularning fikr-mulohazalarini inobatga olish uchun strategiyalar ishlab chiqadi (masalan, "Ota-ona kuni", ochiq darslar, portfoliolar va boshqalar).
- Bolalarning izlanishlarini qo'llab-quvvatlaydigan, rag'batlantiruvchi, xavfsiz va qulay muhitni shakllantirish uchun resurslar (materiallar, jihozlar, mebel) izlaydi va ulardan samarali foydalanishni tashkil etadi.

Ta'lim oluvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va ularning manfaatdorligini (motivatsiyasini) oshirishga ko'maklashish imkoniyatlariga ko'ra, shuningdek, har xil turdagi multimediali o'quv axborotlarining uyg'unlashuvi, interfaollik, moslashuvchanlik sifatlariga ko'ra multimedia foydali va mahsuldor ta'lim texnologiyasi hisoblanadi. Interfaollikning ta'minlanishi axborotlarni taqdim etishning boshqa vositalari bilan taqqoslaganda raqamli multimedianeining muhim yutuqlaridan hisoblanadi. Interfaollik ta'lim oluvchining ehtiyojlariga mos ravishda tegishli axborotlarni taqdim etishni nazarda tutadi.

MTT rahbarining zamonaviy ta'lim jarayonini muvofiqlashtirishdagi o'rni

- Pedagoglar uchun metodik yordam yaratish
- Zamonaviy ta'lim texnologiyalarini joriy etish bo'yicha sharoit yaratish
- Innovatsiyalarni rag'batlantirish
- Ota-onalar bilan hamkorlik tizimini kuchaytirish
- Ta'lim sifatiga doir muntazam monitoring olib borish
- Xodimlarning AKT va mediasavodxonligini oshirish

Xulosa: Zamonaviy maktabgacha ta'lim jarayoni bolani har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan keng qamrovli va integratsiyalangan tizimdir. Uni samarali tashkil etish uchun rivojlanish markazlarini takomillashtirish, AKTni joriy etish, zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish va pedagoglar o'rtasida uzviy muvofiqlashtirilgan ish tashkil etilishi lozim. MTT rahbarlari innovatsion boshqaruv yondashuvlariga amal qilgan holda ta'lim sifatini oshiradi va bolalarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun zamin yaratadi. Zamonaviy ta'lim jarayonini maktabgacha ta'lim tashkilotlarida samarali tashkil etish va muvofiqlashtirish, pedagoglarning doimiy malaka oshirishi, metodik yondashuvlarni yangilab borishi hamda texnologiyalardan oqilona foydalanish bilan chambarchas bog'liq. Bu esa, o'z navbatida, bolalarning har tomonlama rivojlanishiga zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. S.X. Dexqonova <https://cyberleninka.ru/journal/n/talqin-va-tadqiqotlar-ilmiy-uslubiy-jurnali-2022>.
2. S.R. Mansurova Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences VOLUME 2 | ISSUE 1 ISSN 2181-1784 Scientific Journal Impact Factor SJIF 2021: 5.423
3. Qurbonov SH, Seytxalilov E. Ta'lim sifatini boshqarish. /T.: "Turon-Iqbol", 2006. 592 b.
4. Total Quality Management – vseobshnee upravlenie kachestvom. – Jurnal "Direktor-Ivanovo", № 1-2 (120-121), yanvar-fevral 2011 g.
5. R.Ishmuhammedov, M.Yo'ldoshev. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar (Ta'lim tizimi hodimlari metodistlar, o'qituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun o'quv qo'llanma) – T: 2013.
6. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: Moliya,